

ECONOMIA FEDERAȚIEI RUSE SUB PRESIUNEA CRIZEI PANDEMICE

THE ECONOMY OF THE RUSSIAN FEDERATION UNDER THE PRESSURE OF THE PANDEMIC CRISIS

Dorina Clichici*

Institutul de Economie Mondială – Academia Română, București, România

Rezumat

Pandemia de Covid-19 a provocat un șoc economic fără precedent la nivel mondial, afectând sectoare întregi, cum ar fi cel al transporturilor, al serviciilor de turism, al întreprinderilor mici și mijlocii, urmând în lanț și alte sectoare economice. Situația Federației Ruse, în condițiile crizei pandemice, este agravată de două mari vulnerabilități: ritmul instabil al creșterii economice înregistrat în ultimii ani și dependența acestei creșteri de industria exploatării țițeiului și a gazelor naturale. Lucrarea are scopul de a analiza vulnerabilitățile economiei ruse sub impactul crizei pandemice. Pentru a atinge acest obiectiv, sunt evidențiate principalele surse de dependență ale economiei ruse și sunt identificate măsurile luate în vederea atenuării efectelor economice negative ale pandemiei, dar sunt reliefate și posibilele scenarii de evoluție a economiei în perioada 2020-2022. Analiza scoate în evidență faptul că efectele perturbatoare ale pandemiei de Covid-19 urmează să submineze sursa de bază a veniturilor Federației Ruse și capacitatea acesteia de a face față consecințelor economice adverse ale crizei.

Cuvinte-cheie: criză pandemică, prețul internațional al țițeiului, comerț exterior, rubla rusească, buget federal, măsuri anticriză

Clasificare JEL: E60, G28, H12, H30

Abstract

The Covid-19 pandemic has caused an unprecedented economic shock globally, affecting entire sectors, such as transport, travel and tourism, small and medium-sized enterprises, and other economic sectors. The situation of the Russian Federation in the context of the pandemic crisis is aggravated by two great vulnerabilities, i.e., the unstable pace of its economic growth in recent years and the dependence of this growth on the oil and natural gas exploitation industry. The paper aims to analyse the vulnerabilities of the Russian economy under the impact of the pandemic crisis. In order to achieve this goal, the paper emphasises the main sources of dependence of the Russian economy, and identifies the measures taken to mitigate the negative economic effects of the pandemic. It also presents the possible scenarios for the evolution of the economy in the period 2020-2022. The analysis highlights that the disruptive effects of the pandemic are going to undermine the basic source of the Russian Federation's income and its ability to cope with the adverse economic consequences of this crisis.

Key words: pandemic crisis, international crude oil prices, foreign trade, Russian ruble, federal budget, anti-crisis measures

JEL Classification: E60, G28, H12, H30

* Autor de contact: Dr. Dorina Clichici, e-mail: dorina.clichici2@iem.ro

1. Vulnerabilitățile economiei ruse și măsurile luate în vederea atenuării efectelor economice negative ale pandemiei

Șocurile economice provocate de extinderea pandemiei de Covid-19 au subminat tendințele aparent stabile ale ritmului de creștere a economiei ruse, prognozat de autorități pentru 2020. În ianuarie a.c., Ministerul Dezvoltării Economice al Federației Ruse (2020) prognoza un ritm al creșterii PIB în 2020 ușor mai ridicat (de 1,9%) decât cel atins în 2019 (de 1,3%). Este evident faptul că autoritățile ruse nu se așteptau la o magnitudine atât de mare a efectelor negative ale noului virus asupra economiei mondiale și, în consecință, asupra propriei economii. Restricțiile de mobilitate impuse populației în contextul pandemiei de Covid-19 au perturbat sectoare întregi ale economiei ruse, cum ar fi sectorul transporturilor, al serviciilor de turism, al întreprinderilor mici și mijlocii, fiind urmate în lanț și de alte sectoare economice.

Situația Federației Ruse, în contextul crizei pandemice, este agravată de două mari vulnerabilități, respectiv: ritmul instabil al creșterii economice înregistrat în ultimii ani și dependența acestei creșteri de industria exploatarea țițeiului și a gazelor naturale. Potrivit datelor Fondului Monetar Internațional (IMF, 2020), dinamica economiei în ultimii ani a fluctuat între o scădere de 1,9% în 2015 și o creștere de 1,3% în 2019. În condițiile dependenței acestui ritm de piața hidrocarburilor, orice dezechilibrare a acestuia are repercusiuni severe asupra evoluției economice generale, în principal prin intermediul exporturilor și al veniturilor bugetului federal. Contractia severă a consumului de petrol al Chinei, al doilea cel mai mare importator de petrol la nivel mondial, dar și al celorlalte state ale lumii, ca urmare a sistării aproape în totalitate a activităților economice a dus la prăbușirea, în martie 2020, a prețului internațional la acest produs de bază.¹ În consecință, având în vedere ponderea petrolului și a produselor petroliere în valoarea totală a exporturilor rusești, de 54%, Federația Rusă urmează să resimtă acest șoc prin reducerea severă a încasărilor din exporturi (Federal Customs Service, 2020).

Pe de altă parte, industria petrolieră contribuie la formarea veniturilor bugetului federal cu o pondere de 36%, sub forma încasărilor din impozitul pe extracția țițeiului și a gazelor naturale, a taxelor vamale aferente exporturilor de produse energetice și a impozitului pe veniturile suplimentare obținute din extracția hidrocarburilor (Ministerul Finanțelor al Federației Ruse, 2020). În plus, soldul excedentar al bugetului federal pentru 2020 are ca bază de referință un nivel al prețului țițeiului de 57 dolari/baril. În condițiile în care prețul țițeiului a atins un nivel minim istoric, cauzat de lipsa cererii, veniturile bugetului federal urmează să se reducă semnificativ. Deși legea bugetului federal prevede ca sursă de finanțare pentru compensarea scăderii veniturilor bugetare din industria exploatarea țițeiului și a gazelor naturale, Fondul Bunăstării Naționale², acesta ar putea fi totuși insuficient pentru a acoperi pierderile financiare cauzate de prăbușirea istorică a prețului țițeiului pentru o perioadă mai lungă de timp. În plus, trebuie luată în considerare și contractia

¹ Potrivit datelor Băncii Mondiale, prețul internațional mediu la țiței s-a prăbușit de la 61,63 dolari pe baril în ianuarie 2020 la 32,2 dolari pe baril în martie 2020.

² Fondul Bunăstării Naționale reprezintă plasa de siguranță a bugetului federal, având scopul de a acoperi deficitul bugetar înregistrat în urma scăderii veniturilor încasate din industria exploatarea țițeiului și a gazelor naturale. Potrivit mecanismului bugetar în vigoare, toate veniturile bugetului din industria petrolului și gazului încasate peste valoarea de

veniturilor bugetare din celelalte sectoare economice afectate, dar și cheltuielile pentru contracararea efectelor cauzate de pandemie.

Tabelul 1: Măsurile Federației Ruse pentru atenuarea impactului negativ al crizei pandemice

Asigurarea stabilității financiare și sporirea ofertei de credite în economie	Susținerea sectoarelor afectate de pandemie	Susținerea populației
<ul style="list-style-type: none"> • vânzarea de valută străină, pentru a contracara deprecierea rublei rusești, • injectarea de lichidități în sistemul bancar, fiind extinsă lista titlurilor eligibile pentru operațiunile de piață monetară, cu obligațiuni ipotecare, • relaxarea procedurilor de raportare și a cerințelor de lichiditate pentru instituțiile de credit, • introducerea unui instrument nou de refinanțare a băncilor care creditează IMM; rata dobânzii pentru aceste operațiuni este redusă de la 6% la 4%, • relaxarea cerințelor prudențiale pentru toate creditele reeșalonate din cauza pandemiei, dar și pentru creditele ipotecare, • limitarea nivelului comisioanelor percepute de către bănci pentru transferurile bancare, • reducerea ratei dobânzii de politică monetară cu 0,5 puncte procentuale. 	<ul style="list-style-type: none"> • subvenționarea dobânzilor la creditele bancare acordate IMM pentru plata salariilor, • reeșalonarea tuturor creditelor bancare acordate IMM, • acordarea de finanțare directă nerambursabilă pentru plățile salariale și plata datoriilor la facturile de utilități, • reducerea contribuțiilor de asigurări sociale, de la 30% la 15%, și amânarea plății impozitelor și a contribuțiilor sociale, cu excepția TVA, • instituirea moratoriului la recuperarea datoriilor, amenzilor, la procedura de faliment și la inspecțiile fiscale, • subvenționarea pierderilor înregistrate de companiile de turism, de companiile din sectorul transporturilor aeriene și de aeroporturi, • subvenționarea dobânzilor la creditele bancare (în limita ratei dobânzii de politică monetară) acordate întreprinderilor strategice, pentru finanțarea capitalului de lucru, din care 50% sunt garantate de stat, • acordarea de împrumuturi de către Fondul de dezvoltare a tehnologiei pentru producătorii de echipamente și produse pentru detectarea, prevenirea și tratarea bolilor epidemice la o rată a dobânzii de 1%. 	<ul style="list-style-type: none"> • reeșalonarea de către băncile comerciale a creditelor persoanelor infectate cu noul virus și ale celor care au înregistrat o scădere a veniturilor mai mare de 30% față de veniturile din 2019, • majorarea indemnizației pentru copiii din familiile vulnerabile, • majorarea indemnizației de șomaj la nivelul salariului minim pe economie, • majorarea salariilor medicilor și asistentelor medicale, care intră în contact cu bolnavii de Covid-19.

Sursa: Reprezentare a autorului în baza informațiilor Guvernului Federației Ruse (2020).

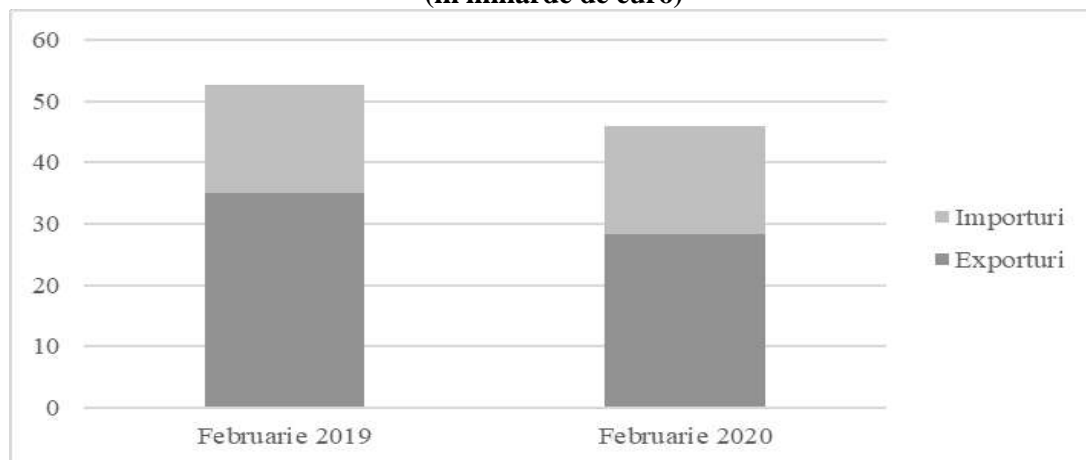
Pentru a contracara efectele economice negative ale pandemiei, în martie 2020, autoritățile ruse au decis să aloce 0,3% din PIB (Banca Centrală a Federației Ruse, 2020a). În colaborare cu Banca Centrală a Federației Ruse, care se angaja să faciliteze creditarea economiei, pachetul de măsuri urmărea atingerea a trei obiective importante: (1) asigurarea stabilității financiare; (2) susținerea sectoarelor vulnerabile ale economiei; și (3) susținerea populației. În aprilie, însă, având în vedere perturbarea semnificativă a activității sectoarelor economice, autoritățile au anunțat al doilea pachet de măsuri fiscal-bugetare, reprezentând 1,8% din PIB (Guvernul Federației Ruse, 2020).

Având în vedere obiectivul de menținere a angajării forței de muncă și de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii, cel de-al doilea pachet prevede extinderea listei sectoarelor vulnerabile. Mai mult decât atât, începând cu 1 mai 2020, în scopul susținerii producătorilor ruși de petrol, autoritățile au decis să scadă taxele vamale aferente exporturilor de țiței, de 7,6 ori. În Tabelul 1 sunt prezentate cele mai importante măsuri, grupate în funcție de obiectivele pe care autoritățile ruse intenționează să le atingă.

2. Evoluții recente ale economiei Federației Ruse pe fondul pandemiei

Potrivit celor mai recente date, volumul comerțului exterior al Federației Ruse a cunoscut o scădere în februarie 2020, cu 13% în comparație cu aceeași perioadă din 2019. Contractia a fost determinată de diminuarea semnificativă a exporturilor, cu 20% (Graficul 1). Trebuie menționat faptul că exporturile rusești au intrat pe o pantă descendentă înainte ca prețul internațional al țițeiului să se prăbușească, după eșuarea înțelegerii dintre Federația Rusă și grupul OPEC privind producția de țiței, din 6 martie 2020. Putem estima că exporturile rusești urmează a fi afectate și mai mult în continuare, având în vedere scăderile severe ale prețului țiței din martie și aprilie.

Graficul 1: Evoluția comerțului exterior al Federației Ruse, în februarie 2019-februarie 2020 (în miliarde de euro)

Sursa: Grafic elaborat în baza datelor furnizate de Serviciul Federal Vamal al Federației Ruse (Federal Customs Service, 2020).

Impactul economic al pandemiei asupra Federației Ruse, precum și scăderea încasărilor din exporturi, au pus presiune asupra evoluției cursului de schimb al rublei rusești față de dolarul american. Rubla rusească s-a depreciat în primele trei luni cu aproximativ 32%, atingând cel mai scăzut nivel din 2016 până în prezent (Graficul 2).

Datorită intervențiilor active ale Băncii Centrale a Federației Ruse, prin vânzarea de dolari pe piața internă, cursul rublei s-a apreciat în aprilie, deși foarte puțin în comparație cu valoarea de la începutul anului (Banca Centrală a Federației Ruse, 2020c). Valoarea medie zilnică a vânzărilor de dolari a crescut de aproape 6 ori în ultimele două luni, de la 3,6 miliarde de ruble (echivalentul a 48 de milioane de dolari) în martie, la 20 miliarde de ruble (echivalentul a 270 de milioane de dolari) în mai.

Graficul 2: Evoluția cursului de schimb al rublei față de dolarul american, în perioada ianuarie-mai 2020

Sursa: grafic elaborat în baza datelor Băncii Centrale a Federației Ruse (2020b).

Având în vedere valoarea ridicată a rezervelor valutare ale acestei țări, de 443 de miliarde de dolari (Banca Centrală a Federației Ruse, 2020d), putem estima că există spațiu de manevră pentru a menține cursul rublei. Dar, în condițiile în care prețul țițeiului se va menține la un nivel scăzut pentru o perioadă mai lungă de timp, menținerea artificială a cursului rublei de către Federația Rusă poate deveni irelevantă. Autoritățile vor fi nevoite să găsească alte pârghii pentru a evita deprecierea monedei naționale, în special prin scăderea dependenței de veniturile din industria exploatarea țițeiului și a gazelor naturale.

Deși industria exploatarea țițeiului și a gazelor naturale deține o pondere de peste o treime din veniturile bugetului federal, se pare că prăbușirea prețului internațional al țițeiului încă nu s-a făcut resimțită asupra bugetului. Potrivit datelor preliminare privind execuția bugetului, pentru primul trimestru din 2020, acesta a înregistrat un excedent, în valoare de 12 miliarde de ruble (echivalentul a 162 de milioane de dolari) (Ministerul Finanțelor al Federației Ruse, 2020b). Veniturile bugetare încasate în această perioadă au reprezentat 23% din valoarea totală a veniturilor aprobate pentru 2020, iar cheltuielile au atins ponderea de 22,7% din valoarea totală a cheltuielilor. Totuși, ministrul rus de finanțe a declarat că bugetul federal se va încheia în 2020 cu un deficit de 4%, în condițiile unei contracții a PIB de 5% (RBC, 2020). Această evoluție va fi determinată de scăderea cu 4 trilioane de ruble a veniturilor bugetului, dintre care cele încasate din industria exploatarea țițeiului și a gazelor naturale se vor diminua cu 1,5 trilioane de ruble.

3. Scenarii privind evoluția economiei Federației Ruse în condițiile pandemiei

Potrivit celor mai recente prognoze ale Fondului Monetar Internațional (IMF, 2020), Federația Rusă va intra în recesiune în 2020, înregistrând o contracție a PIB cu 5,5%. În același timp, potrivit Centrului de analiză macroeconomică și previziune din Federația Rusă (2020a), această țară ar putea înregistra o contracție a activității economice de până la 7% în 2020. Având în vedere vulnerabilitățile economiei ruse, experții centrului au publicat, în 25 martie 2020, trei scenarii privind evoluția acesteia: scenariul moderat, scenariul dur și scenariul de șoc.

A. Scenariul moderat, cu o probabilitate de realizare de până la 15-17%, presupune o încetinire pe termen scurt a ritmului de creștere a economiei ruse din cauza pandemiei. Potrivit acestui scenariu, ritmul creșterii PIB urmează să atingă un nivel de 0,4-0,7% în 2020, după care să revină la 1,5% în 2021, continuând să crească până la 2,5% în 2024. În 2020, cursul dolarului se va menține în intervalul de 78-81 de ruble, rata anuală a inflației va spori la 6,2-6,5%, iar investițiile în capital fix vor scădea în termeni reali cu 3,3-3,7%. Realizarea acestui scenariu este condiționată de următoarele premise: pandemia de Covid-19 se încheie în primele șase luni ale anului 2020; ritmul creșterii economiei mondiale este de 2,2-2,5% în 2020; prețul țițeiului rusesc Urals atinge valoarea de 43-45 de dolari pe baril spre finalul anului 2020; iar contracția exporturilor rusești de țiței este de 2,5% în 2020.

B. Scenariul dur, cu cea mai ridicată probabilitate de realizare, de până la 55-57%, presupune o contracție a economiei ruse în 2020 de 3-3,3%, urmată de o stagnare pentru o perioadă de doi ani, respectiv, de 0,8-1% în 2021 și de 0,6-0,8% în 2022. Potrivit acestui scenariu, carantina extinsă în statele lumii, perturbarea lanțurilor globale ale valorii și volatilitatea ridicată a piețelor financiare induc economia mondială într-o criză ciclică, cu o durată de doi ani. În consecință, în 2020, cursul dolarului va crește la 85 de ruble, rata anuală a inflației va spori la 7,4%, iar investițiile în capital fix vor scădea în termeni reali cu 7,5-8%. Condițiile de realizare a acestui scenariu sunt următoarele: pandemia de Covid-19 nu se încheie în primele șase luni ale acestui an; economia mondială crește cu doar 1-1,3% în 2020, în mare parte cauzată de criza economică profundă din UE, Japonia și SUA; piața petrolului se confruntă cu un război al prețurilor și cu o cerere în scădere, intrând într-o criză de lungă durată; prețul țițeiului rusesc Urals atinge valoarea de 37-40 de dolari pe baril spre finalul anului 2020; contracția volumului valoric al exporturilor rusești de țiței este de 7% în 2020 ca efect al reducerii drastice a cererii mondiale a hidrocarburilor.

C. Scenariul de șoc are o probabilitate de realizare mai ridicată decât scenariul moderat (A), de până la 28-30%. La fel ca în cazul scenariului dur, recesiunea economică va dura doi ani, însă va fi mult mai pronunțată. Astfel, contracția PIB va fi de 6,7-7,1% în 2020, urmată de scăderea economiei ruse cu 1,8-2,2% în 2021, intrând în teritoriul pozitiv abia în 2022 și atingând valoarea de 1,5% în 2024. Încetinirea activității economice la nivel mondial, provocată de pandemia de Covid-19, generează în lanț o serie de șocuri structurale, încetinind dinamica cererii de hidrocarburi și de bunuri de investiții. În consecință, vor avea loc schimbări structurale semnificative, cum ar fi închiderea unor sectoare economice ale economiilor dezvoltate și reorientarea relațiilor economice. În cadrul acestui scenariu, declinul investițiilor în capital fix este sever, ținând cont de veniturile reduse ale companiilor și de rata dobânzii de referință foarte ridicată a Băncii centrale a Federației Ruse. Investițiile vor scădea cu 12,5-13% în 2020 și cu 8-8,3% în 2021, atingând un ritm de creștere de 3,7-4,2% abia în 2024. Această evoluție va induce lipsa modernizării economiei ruse și pierderea treptată a avantajelor sale competitive. Rubla rusească se va deprecia semnificativ în următorii doi ani, ca urmare a prăbușirii încasărilor din export. Cursul dolarului va atinge 90-94 de ruble în 2020, fluctuând în jurul valorii de 100 de ruble până în 2022. Rata anuală a inflației va crește în 2020 la 8,8-9,2%, din cauza deprecierei rublei, urmând să revină la o valoare de 4,5% în 2021. Consecințele sociale vor fi severe, având loc creșterea nivelului de sărăcie a populației și al șomajului. Acest scenariu a fost elaborat având în vedere următoarele premise: economia mondială se află în pragul unei recesiuni, fluctuând între o scădere a PIB de 0,3% și un ritm de creștere de 0,1% în 2020,

atingând în 2022 un ritm de creștere de 2,5-2,8%; șocul cererii de țiței este sever, cauzând o scădere a prețului țițeiului rusesc Urals la o valoare de 28-32 de dolari pe baril în 2020, urmând o creștere moderată până în 2024 a acestuia, însă fără a atinge nivelul anterior crizei; contracția exporturilor rusești de țiței este de 17% în 2020.

Având în vedere evoluția pandemiei de Covid-19, dar și a prețului internațional al țițeiului, experții Centrului de analiză macroeconomică și previziune din Federația Rusă au ajuns la concluzia că Federația Rusă nu va putea evita recesiunea economică, la fel ca majoritatea statelor lumii. În acest context, la 1 aprilie 2020 a fost elaborat un *nou scenariu* (Centrul de analiză macroeconomică și previziune din Federația Rusă, 2020b). Acesta presupune evoluția economiei ruse după scenariul dur, dar în condițiile aplicării de către autorități a unui pachet amplu de măsuri bugetar-fiscale pentru contracararea crizei. Valoarea acestor măsuri ar trebui să reprezinte 2,5% din PIB³, fiind orientate preponderent spre atingerea următoarelor obiective:

- 1) evitarea creșterii șomajului și a închiderii în masă a companiilor, inclusiv a întreprinderilor mici și mijlocii;
- 2) menținerea veniturilor populației;
- 3) menținerea ratei inflației și a cursului rublei; și
- 4) susținerea activității investiționale și a programelor de dezvoltare.

Acest scenariu presupune că recesiunea va putea fi atenuată, deși va dura aproximativ doi ani. Contracția PIB al Federației Ruse va fi de 2,3-2,5% în 2020 și de 0,5- 0,8% în 2021, acesta intrând în teritoriul pozitiv abia în 2022 (cu un ritm de creștere de 0,6-1,0%). Rata șomajului va atinge un nivel de 5,5-5,8%, rata anuală a inflației va fi mai mare decât în cazul scenariului dur, ajungând la nivelul de 7,5-8%, iar investițiile în capital fix vor scădea în termeni reali cu 7,2-7,3%.

Luând în considerare particularitățile finanțelor publice ale Federației Ruse, această țară ar putea evita un scenariu de șoc. Soldul bugetului federal al acestei țări a fost unul excedentar în ultimii doi ani, iar nivelul datoriei publice raportat la PIB este destul de redus⁵, ceea ce creează spațiu de manevră pentru măsuri bugetar-fiscale. Finanțarea unui eventual sold deficitar al bugetului ar putea fi realizată parțial din contul Fondului Bunăstării Naționale (care reprezintă 11,3% din PIB), dar și prin intermediul emisiunii de obligațiuni guvernamentale, atât pe piața internă, cât și pe cea internațională. Legea bugetului federal mai prevede în calitate de sursă de finanțare a deficitului privatizarea de întreprinderi de stat, metodă la care autoritățile ruse au mai apelat anterior. Totuși, resursele Fondului Bunăstării Naționale, s-ar putea epuiza destul de repede, având în vedere că acesta este format din veniturile bugetare suplimentare încasate din industria exploatării țițeiului și a gazelor naturale, care va fi serios afectată în condițiile prăbușirii prețului petrolului și ale menținerii acestei situații nefavorabile pe o perioadă mai îndelungată (cel puțin 3-6 luni).

³ În prezent, măsurile anunțate legate de contracararea efectelor negative ale pandemiei reprezintă doar 1,8% din PIB.

⁵ Potrivit Ministerului de Finanțe al Federației Ruse, excedentul bugetar aprobat pentru 2020 este de 0,8% din PIB, iar ponderea datoriei publice a Federației Ruse reprezintă 15,2% din PIB.

4. Concluzii

La fel ca în cazul altor state, pandemia de Covid-19 a perturbat sectoare întregi ale economiei ruse, cum ar fi sectorul transporturilor, al serviciilor de turism, al întreprinderilor mici și mijlocii, fiind urmate în lanț de alte sectoare economice. Totuși, pentru Federația Rusă criza indusă de pandemie s-ar putea dovedi a fi mult mai gravă decât pentru economia mondială, pe fondul unui model economic dependent de factorul petrolier, epuizat și incapabil să asigure intensitatea creșterii economice. Economia rusă este supusă în prezent unui șoc dublu, spre deosebire de alte state, și anume șocului economic cauzat de restricțiile de carantină și șocului scăderii veniturilor din exporturile de petrol, care reprezintă 54% din exporturile rusești.

Efectele perturbatoare ale pandemiei urmează să submineze sursa de bază a veniturilor Federației Ruse și capacitatea acestei țări de a face față efectelor economice negative ale pandemiei. Deși există surse de finanțare pentru compensarea scăderii veniturilor bugetare din industria petrolului și gazului, din Fondul Bunăstării Naționale, acesta ar putea fi insuficient pentru a acoperi pierderile financiare cauzate de prăbușirea prețului țițeiului pentru o perioadă mai lungă de timp. În plus, la aceste pierderi mai trebuie adăugată și contracția veniturilor bugetare din celelalte sectoare economice puternic afectate, cum sunt sectorul transporturilor, turismul, IMM etc.

Deși pachetul de măsuri anticriză al Federației Ruse prevede alocarea unui volum de 1,8% din PIB, pentru a putea fi evitată evoluția economiei ruse după un scenariu dur sau chiar de șoc, ar fi nevoie de un volum mult mai mare. În condițiile aprobării de către autorități a unui pachet mai amplu de măsuri bugetar-fiscale, recesiunea va putea fi atenuată (până la -2,5% în 2020), deși oricum va dura doi ani.

Referințe bibliografice

- Banca Centrală a Federației Ruse (2020a). Comunicat privind măsurile pentru asigurarea sustenabilității dezvoltării economice. Disponibil la: https://cbr.ru/press/PR/?file=17032020_090000dkp2020-03-17T08_57_06.htm
- Banca Centrală a Federației Ruse (2020b). Dinamica cursului oficial al rublei rusești. Disponibil la: https://cbr.ru/currency_base/dynamics/
- Banca Centrală a Federației Ruse (2020c). Factorii formării lichidității în sectorul bancar. Disponibil la: <https://cbr.ru/statistics/flikvid/>
- Banca Centrală a Federației Ruse (2020d). Rezervele internaționale ale Federației Ruse. Disponibil la: https://www.cbr.ru/hd_base/mrrf/mrrf_m/
- Centrul de analiză macroeconomică și previziune din Federația Rusă (2020a). Scenarii de prognoză: trei opțiuni de criză. Disponibil la: <http://www.forecast.ru/Forecast/Fore032020.pdf>
- Centrul de analiză macroeconomică și previziune din Federația Rusă (2020b). Versiunea constructivă a prognozei. Disponibil la: <http://www.forecast.ru/Forecast/kfore042020.pdf>
- Federal Customs Service (2020). Export and import of Russia by goods and countries. Disponibil la: <https://en.ru-stat.com/>
- Guvernul Federației Ruse (2020). Economia fără virus. Disponibil la: <http://covid.economy.gov.ru/>
- International Monetary Fund (IMF) (2020). World Economic Outlook Database, April 2020, Accesat în aprilie. Disponibil la: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020>
- Ministerul Dezvoltării Economice al Federației Ruse (2020). Sistemul bugetar rusesc este protejat de toate șocurile bugetare externe, indiferent de prognoza economică. Disponibil la: <https://bit.ly/36uniWQ>

Ministerul Finanțelor al Federației Ruse (2020a). Politica bugetară. Disponibil la: https://www.minfin.ru/ru/performance/budget/policy/?id_57=129198-prezentatsiya_o_federalnom_byudzhete_na_2020_god_i_na_planovyi_period_2021_i_2022_godov

Ministerul Finanțelor al Federației Ruse (2020b). Estimarea preliminară a bugetului federal pentru ianuarie-martie 2020. Disponibil la: https://www.minfin.ru/ru/press-center/?id_4=37026-predvaritelnaya_otsenka_federalnogo_byudzheta_za_yanvar-mart

RBC (2020). Ministrul de finanțe a prognozat un deficit bugetar al Federației Ruse de 4% din PIB. Disponibil la: <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5eb1feed9a79472d15c0c128>

Vă rugăm să citați acest articol astfel: Clichici, D. (2020). Economia Federației Ruse sub presiunea crizei pandemice. *Revista de Economie Mondială*, 12(1), pp. 40-48
